

**“ЗАГЛАВНА ІСТИНА БУТТЯ”: ПАРАТЕКСТУАЛЬНІ
 МОДИФІКАЦІЇ РОМАНУ М. ПРОДАНОВИЧА “ВЕЧЕРЯ
 У СВЯТОЇ АПОЛЛОНІЇ”**

Наталія БІЛИК,

Навчально-науковий Інститут філології Київського
 національного університету імені Тараса Шевченка,
 nbilyk@ukr.net

**“THE MAIN TRUTH OF EXISTENCE”: PARATEXTUAL
 MODIFICATIONS OF M. PRODANOVICH'S NOVEL
 “DINNER IN ST. APOLLONIA”**

Natalia BILYK,

Educational and Scientific Institute of Philology,
 Taras Shevchenko National University of Kyiv,
 ORCID 0000-0001-9324-2217.

Natalia Bilyk. “The main truth of existence”: paratextual modifications of M. Prodanovich's novel “Dinner in St. Apollonia”. In modern scientific discourse, the theoretical foundations of intertextual relations have developed allowing a differentiated approach to the diversity of phenomena of an intertextual nature. Culture as a whole is seen as a text that breaks down into a hierarchy of “texts within texts” and forms their complex intersections. From this perspective, various forms and genres of intertextual connections, and in particular paratextuality, prone to figurative combinations and modifications, attract attention. Its forms are the title or subtitle, which acquire final completeness in echo with the content of the work. The modifications made possible by this format are relevant in covering the experience of literary poetics. The work of Mileta Prodanovich, whose novels contain polyvalent poetics, stands out. Its signs can be traced in the work “Dinner at St. Apollonia”. Coverage of the formal and semantic aspects of his poetics, built by the modification of paratextuality, realized in its interaction with other manifestations of intertextuality, is the **purpose** of the article. **The novelty** lies in the precedent classification of combining of the paratextual title with other modes of intertextuality in the figurative material of the novel by M. Prodanovich. The research is based on the productivity of the **method** of structural and component analysis with the involvement of techniques of intertextual and structural-semantic reading of literary texts. **As a result**, it should be recognized that the paratextual dimension of M. Prodanovich's novel contains a special modification: a symbiotic combination with the poetics of intertextual allusion. This complex appeals to the discourse of art and art history, allows to compensate in the paratextual affiliation of meanings semantic amplitude of the desire for postulates of Christian ethics, rooting ideologies of faith and humanistic values in the worldview. The meaning of the isolated semantic resource expresses a kind of “headline truth of existence”, which affirms the humanistic accents in the epistemological dimension of the poetic experience of the artist.

Key words: *paratextuality, allusion, meaning, novel, M. Prodanovich.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. У сучасному науковому дискурсі значно розвинулися ґрунтовні теоретико-методологічні підвалини феномену міжтекстових зв'язків, що уможливило диференційований підхід і максимальне реагування на багатоманітність явищ міжтекстової природи із ширшим теоретичним прочитанням наведеного феномену. Тривале осмислення її емпіричне втілення конфігурацій теоретичних спостережень дало значний масив плідних літературознавчих результатів, що створює потужний стимул і формує надійне підґрунтя для подальшого висвітлення взаємодії між текстами у творчому досвіді представників літературного кола.

В увиразнених вимірах наукового канону набула суттєвого смислового транспонування – зрушеного концепцією французького літературознавця та семіотика Ж. Дерріда – теорія тексту, де віднині передбачалося, що світ – це текст і текст – це єдина можлива модель реальності¹. У цьому теоретичному руслі значно розмилися й кордони масштабів та природи змісту тексту: в універсальності підходу нівелювалася їхня присутність,

навіть коли йдеться про літературний – із його образними параметрами відношення до дійсності – або семіотичний, знаковий аспект осмислення інформації. Так, в апелюванні до досвіду Ч. Пірса, Ж. Дерріда й Ф. де Сосюра М. Мругальський зауважував, що людині відомі різні типи знаків: графічні, іконічні тощо – й уся доступна їй дійсність дозволяє читати себе як сповнена знаками субстанція, наділена властивостями тексту, й кожен знак містить певні якості текстuality².

Посутне деталізування варто вирізнити в окресленні не лише сутності, а й кордонів тексту, запропонованому Ю. Лотманом. Засновник Тартуської семіотичної школи зазначав із цього приводу, що не існує жодної можливості оминати зв'язок будь-якого тексту з іншими, себто діалог та полілог між текстами, що не лише належать до однієї епохи або виду мистецтва, а й взаємовіддалені на часовій, жанровій або іншій шкалі. Та історико-культурна реальність, яка вважається художнім твором, безумовно є текстом і водночас не вичерпується ним: “...культура в цілому може розглядатися як текст. Однак надзвичайно важливо підкреслити, що це – складно сконструйований текст, який розпадається на ієрархію “текстів у текстах” і

¹ Derrida Zh. Pys'mo ta vidminnist' [Letter and Difference], Kyiv: Osnovy, 2004, 602 p. [in Ukrainian]

² Mrugal's'kyu M. “Dekonstruktivizm – poststrukturalizm – dekonstruktyvizm” [Deconstruction – poststructuralism –deconstructivism], *Literatura. Teoriya. Metodolohiya* [Literature. Theory. Methodology], Kyiv, 2006, P. 345 [in Ukrainian].

утворює складні перетини текстів"³.

Із цієї творчої перспективи особливу увагу привертають різні форми і жанри міжтекстових зв'язків, і зокрема паратекстуальності. Вона, за дефінітивними якостями, вочевидь схильна до різнорідних образних суміщень і модифікацій.

Передумовою цієї властивості видається визначальна риса, за якою наведений тип міжтекстових зв'язків передбачає відношення між текстом і його паратекстом, себто його буквального оточенням. Ареал "носіїв" паратекстуального формату, рівнозначних індикаторам паратекстуальності, відповідним її формам, охоплює цілу низку можливостей, і зокрема заголовок або підзаголовок, які не завжди набувають завершеної реалізації з власною автономізацією, натомість, за винятком певних авторських імпровізацій, набувають остаточної повноти в перегуку або в комплексній взаємодії зі змістом твору.

Сутнісної ваги набуває позиція, висловлена свого часу У. Еко, для якого рамковий компонент містить у собі програму літературного твору і ключ до його прочитання, які у позиції мислителя зіставляються з дисциплінуванням тлумачення цього твору⁴.

Орієнтири для внутрішньої типізації зазначеного комплексного явища, запропоновані у студіях Ж. Женетта⁵, обгрунтовують ситуативне виокремлення в усіх проявах паратекстуальності абсолютної ознаки її природи – внутрішньої приналежності та зовнішнього положення, одночасного розташування в тексті й поза його межами. Така порогова, погранична позиція, за Ж. Женеттом, вибудовує синхронно-смыслову функціональність паратекстуальності у системних взаєминах із екстратекстуальними феноменами й зі смисловими рівнями твору. А отже, спостерігається дистанціювання, яке приводить до реалізації так званої вертикалі міжтекстових зв'язків, що вважається неодмінною умовою співвідношення за принципом "пара-", себто "поряд"⁶, стосовно текстуальності й визначається, таким чином, її значущою якістю, здатною продукувати смислові траєкторії.

Власне, ця сутність виявляється сприятливою для різнорідних модифікацій, реалізованих передусім суміщенням паратекстуального та інших міжтекстових форматів, а саме до них, як відомо, тяжіє сучасна велика проза. Їхній результат уможливує актуалізацію потужного смислового потенціалу сутнісного статусу паратекстуальності, означеного його принциповою здатністю створити так звану особливу зону між текстовою і позатекстовою дійсністю, в якій, на відміну від генетичної поляризації "текстів" різної природи, відбувається радикально необхідне, на думку І. Шайтанова, для еволюціонування компаративістичних кодів статусно-позиційне позначення їх суміжності,

супдіяльності й генерованої ними ключової смислової результативності⁷.

Уможливлені цим форматом модифікації, безумовно, виявляються актуальними у висвітленні розмаїтого досвіду літературної поетики.

Із перспективи наведеної комбінаторної тенденції окремо виокремлюється творчість Мілети Продановича – сучасного сербського художника, мистецтвознавця, письменника, лауреата вітчизняних і міжнародних нагород у галузі літератури, що привертає дедалі більшу дослідницьку увагу.

На думку сербської мистецтвознавиці Л. Меренік, з 1980 року і до сьогодні М. Проданович створює чималий за кількістю і значенням, багатогранний творчий доробок, у якому "від ранніх робіт він розвиває власне, особливе за концептом і методом бачення синтезу мистецтва, ерудиції, творчої і людської відповідальності перед світом, у якому ми живемо"⁸.

До літературного арсеналу письменника, окресленого переважно в берегах прозового типу літературної творчості, ввійшли новели – збірка "Небесна опера" ("Небеска опера", 1995), есе – книга "Давніший і кращий Белград" ("Старији и лепши Београд", 2001) і здебільшого так звана "велика проза" – твори "Нові Кліони" ("Нови Клини", 1989), "Танцюй, чудовисько, під мою ніжну музику" ("Плеши, чудовиште, на мою нежну музику", 1996), "Це міг би бути Ваш щасливий день" ("Ово би могао бити Ваш срећан дан", 2000), "Колекція" ("Колекција", 2006), "Вітиліго" ("Витилиго", 2014). Між тим окремі зразки, репрезентовані в загальному досвіді М. Продановича творами "Вечеря у Святої Аполлонії" ("Вечера код Свете Аполоније", 1984), "Червона хустка з чистого шовку" ("Црвена марама, сва од свиле", 1999), "Сад у Венеції" ("Врт у Венецији", 2002), "Еліша в країні Святих коропів" ("Елиша у земљи Светих шарана", 2003), "Ультрамарин" ("Ултрамарин", 2010), "Аркадія" ("Аркадија", 2013), набули осібною позиціонування в літературному доробку письменника. В Україні творчий доробок митця репрезентований перекладами його романів, мистецький ефект яких посилюють особисті зустрічі з українськими читачами, літературознавцями й журналістами.

Знаковими для розвитку сербського літературного процесу були визнані саме романи митця, які не можуть не привернути дослідницької уваги. Серед багатьох аргументів її мотивації варто відзначити передусім розмаїте, яскраве поліфонічне відображення сприйняття дійсності, у якому в динамічних полісемантичних змістових планах пропонуються художні кореляції сучасного світу, реалізовані завдяки багатоманітній і полівалентній поетиці письменника.

Орієнтованість на різноспрямовану поетику, за

³ Lotman Yu. Semyosfera. Kul'tura u vzryv. Vnutry myslyashchykh myrov. Stat'y. Yssledovaniya [Semiosphere. Culture and explosion. Inside the thinking worlds. Articles. Research], Sankt-Peterburh: Yskusstvo-Spb, 2000, P. 72 [in Russian].

⁴ Éko U. Zаметky na polyakh "Ymeny rozy": éссе [Notes in the fields of "Name of the rose": essay], Sankt-Peterburh: Sympozyum, 2000, P. 597–598 [in Russian].

⁵ Zhenett Zh. Palimpsesty: Lyteratura vo vtoroy stepeny [Palimpsests: Literature in the Second Degree], Moskva: Nauchnyy myr, 1982, 76 p. [in Russian].

⁶ Slovnyk inshomovnykh sliv [Dictionary of foreign words], Kyiv: Holovna redaktsiya URE, 1985, P. 621 [in Ukrainian].

⁷ Shaytanov Y. "Tryada sovremennoy komparatyvistyky: hlobalyzatsyya – yntertekst – dyaloh kul'tur" [The Triad of Modern Comparative Studies: Globalization – Intertext – Dialogue of Cultures], Problemy sovremennoy komparatyvistyky [Problems of modern comparative studies], Moskva: Zhurnal "Voprosy lyteratury", 2011, P. 49–55 [in Russian].

⁸ Merenik L. Mileta Prodanovich – samosvidomist' postmodernogo myttsya u dobu kryzy [Mileta Prodanovich – self-consciousness of a postmodern artist in times of crisis], Ukras: istoriya, kul'tura, mystetstvo. Ukrayins'ko-serbs'kyi zbirnyk [Ukras: history, culture, art. Ukrainian-Serbian collection], 2008, Vyp. 1 (3), P. 119 [in Ukrainian].

визначенням письменника, ілюструє вплив постмодерністського канону, започаткованого У. Еко, під знаком якого формувалася творчий метод М. Продановича. Він реалізувався у романах, що функціонують на кількох рівнях: зовнішньому, привабливому, який повинен заманити у вир оповіді, а також у різних глибинних – софізованих, інтелектуальних планах, сповнених емоцій, інформації і роздумів⁹.

Провідним носієм художньої методології митця, за Л. Меренік, поряд із метафорою стають саме міжтекстові зв'язки, що включаються не лише до спектра формально-виражальних засобів його поезики, а й до системи значень, яка вважається найвищою цінністю його робіт і в творчому світогляді письменника позиціонується в домінантному положенні порівняно з морфологічними, конструктивними та піктуральними властивостями творів, виступає відцентровим принципом усіх концептуальних напрямів його діяльності та стимулює увагу до пошуку семантичної завершеності відтвореної ними багатозначності¹⁰ (Тут і далі переклад із сербської авторки статті).

Великою мірою інтелектуально-креативна зосередженість на “вавілонській вежі знаків”, еkleктика яких розгортається від мізансцени, необхідної для окреслення миті сучасності, її характеру та настроїв, через романтизовані теми, такі як паломництво і звернення до “іконографії краю”, до парадигматичного прочитання окультних та езотеричних моментів, як, власне, й витонченість і складність міжтекстової поезики, на думку Л. Меренік, роблять митця одним із найцікавіших авторів у сербському мистецтві¹¹.

Виразна розмаїтість творів М. Продановича, вияскрвлена влучністю сучасного рецептивного формату репрезентування, мотивує окрему увагу в усіх ефективних показових аспектах.

Яскрава промовиста імпровізація простежується, зокрема, в поетологічному перетині різноформатної міжтекстової активності, оприявленої у творі “Вечеря у Святої Аполлонії”¹². Він набуває особливого позиціонування в творчому доробку М. Продановича, оскільки виявився першим романом у його письменницькій долі. Висвітлення формального і смислового аспекту його поезики, розбудованої модифікацією паратекстуальності, реалізованої в її взаємодії з іншими проявами міжтекстовості, становить мету цієї статті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Актуальний досвід сучасних досліджень різних аспектів міжтекстових зв'язків міститься у працях зарубіжних дослідників Ж. Дерріда, Ж. Женетта та ін. і українських учених О. Астаф'єва, Т. Бовсунівської, Є. Васильєва, М. Зубрицької, О. Кеби, Г. Косікова, Г. Клочка, Ю. Коваліва, І. Мегели, М. Наєнка, В. Нарівської, Г. Сиваченко, А. Степанової, М. Шаповал. Своєю чергою, висвітленню різних аспектів творчості М. Продановича, зокрема особливостей композиції, специфіки сюжетної організації, сутності поезики

форми, символів і метафор, насамперед методу «цитатності» у багатоманітному контексті творчих концепцій митця присвячені праці Д. Айдачича, Л. Меренік, А. Татаренко, В. Ярмак та ін.

Новизна наукової розвідки полягає в оприявленні прецедентної ідентифікації і класифікації комбінування у творчості М. Продановича паратекстуальності (заголовку) з іншими модусами міжтекстовості саме на матеріалі образного дискурсу роману “Вечеря у Святої Аполлонії”, який іще не набув багатоаспектного осмислення в українському літературознавчому дискурсі. Таким чином, стаття розвиває початковий етап аналітичного осмислення твору й репрезентує перший досвід висвітлення його паратексту, перспективи його комбінаторики, зокрема поза контекстом поетологічних аналогій.

Дослідження засноване на продуктивності методу структурного і компонентного аналізу із залученням прийомів інтертекстуального та структурно-семантичного прочитання художніх текстів.

Виклад основного матеріалу. Образне рішення, відповідне окремій – симбіотичній – моделі, міститься в концепції оформлення власне назви роману М. Продановича “Вечеря у Святої Аполлонії”. У ній акумулювався досвід розгортання сутнісної активності її образного вмісту, виваженого за принципом і закономірностями симбіозу апріорі передбаченої паратекстуальності з формальними проявами іншого окремого типу міжтекстових зв'язків.

У ньому розпізнається побудова симбіотичної формули паратекстуального заголовку з окремим інтертекстуальним включенням, що зберігає в цьому включенні власні визначальні риси. Саме вони спрямовують до вирізнення *алюзії* в очевидному для змісту назви апелюванні до мистецького прототексту нелітературної природи.

Отже, у конфігурації назви явлене *сполучення міжтекстово-порогового формату заголовку* із інтертекстуально визначеною *алюзією*. У її фокусі первинною асоціацією актуалізується дискурс із промовистим “іконічним” означенням добре впізнаваної євангельської теми Тайної вечері. Вона, як відомо, здавна надихає на творче осмислення, з часом узагальнене багатоманітним різножанровим досвідом мистецького, зокрема художнього, втілення. Вагомий здобуток до цієї скарбниці привнесло образотворче мистецтво. Започаткована сакральним сюжетом, Тайна вечеря набула творчого осмислення багатьма славетними представниками світового живопису: Леонардо да Вінчі, Тінторетто, Якопо Бассано, Діркком Баутсом, Джотто ді Бондоне, Ніколя Пуссеном, Вільямом Блейком, Альбрехтом Дюрером, Сальвадором Далі, Миколою Ге та ін.

Між тим алюзія в імені Продановичевого твору містить також знак апелювання до Святої Аполлонії, і цим образним рішенням виключається щонайменша нагода різночитань стосовно природи й атрибуції притаманного назві роману художнього змісту, а відтак і передбаченого ним референта. Наразі йдеться про

⁹ Rozmova z Miletoyu Prodanovychem [Conversation with Mileta Prodanovich], *Ukras: istoriya, kul'tura, mystetstvo. Ukrayins'ko-serbs'kyu zbirnyk* [Ukras: history, culture, art. Ukrainian-Serbian collection], 2008, Vyp. 1 (3), P. 82 [in Ukrainian].

¹⁰ Merenik L. *Mileta Prodanović: biti na nekom mestu, biti, svuda biti* [Mileta Prodanović: to be in some place, to be, to be everywhere], Beograd: Fond Vujčić kolekcija, 2011, P. 13 [in Serbian].

¹¹ Merenik L. “Mileta Prodanovyč – samosvidomist' postmodernoho myttsya...”, op. cit., P. 114–119.

¹² Prodanovyč M. *Večera kod Svete Apolonije* [Dinner at St. Apollonia's], Beograd: Edytsyja „Pehaz“, 1984, 88 p. [in Serbian].

флорентійський монастир Сант-Аполлонія, відомий збереженими в ньому різноматичними пам'ятками фрескопису, створеними талантом видатних світових майстрів. Власне, одним із цієї плеяди мистецьких звершень і виявляється остаточно оформлена 1457 року фреска "Тайна вечеря" видатного італійського майстра доби Відродження Андреа дель Кастаньйо.

Дефінітивна ідентифікація такого творчого рішення набуває посутнього посилення мотивації у зв'язку з появою в інших національних літературних дискурсах істотного масиву його аналогій, де назва картини фігурує в прозовому творі у форматі його заголовка. Їх зафіксувала французька дослідниця І. Кан¹³, яка узагальнила схему моделювання, однак залишила поза межами досвіду понятійно-категоріальне визначення, необхідне для виокремлення механізму смислопородження, визначального для максимально повного висвітлення образного матеріалу.

За доцільною теоретико-методологічною моделлю, у прецеденті художньої емпірики Продановичевого роману слід визнати актуалізацію для нього (наголошеним алюзієм апелюванням) особливого, екстралітературного, сформованого в мистецтвознавчому дискурсі прототексту, який охоплює осмислення змісту актуалізованої роботи в комплексі з естетичними особливостями та історичним контекстом.

У міжтекстовій конфігурації, безумовно, накреслюється принципова істотність для назви роману М. Продановича самої фрески, що з кількох причин вважається програмною в доволі розлогому збереженому донині творчому спадку Кастаньйо. У ній, одній із небагатьох сповна вцілілих художникових робіт, за переконанням науковців, відбулося довершення (цілком революційного для тогочасного образотворчого мистецтва) досвіду опрацювання взаємопроникнень обсягу та світла, завдяки чому цей обсяг стає дедалі конструктивнішим для опанування такої пластики людської фігури, з якою досягається майже неймовірна монументалізація, героїзація зображеної постаті¹⁴. А саме це авторове рішення наблизило його до переконливої реалізації образного та ідейного змісту і смислу, які спрямовують до квінтесенції глобального досвіду, зведеного з перебігом історії християнства й еволюцією породженої ним культури.

Увиразнене значення прототексту в своїй актуальності для назви Продановичевого роману водночас логічно співвідноситься з іншим його аспектом, зосередженим на сутності вихідної для образного та ідейного змісту прототекстуальної фрески – сцени Євангелія, чие втілення завдяки художній техніці майстра виявилось чуттєвим, яскравим та осяжним. Підвладний творчому відображенню смисловий апогей сакральної сцени, залежно від самотності творчого погляду, з часом уславився певною традицією його художнього оприявлення. Для наголошення в ньому зазвичай обирався один із двох знаменних вимірів сакрального сюжету – ствердження Божим Сином Святого Причастя або його пророцтво про зраду одного з апостолів. Таким чином, поряд із

ранньохристиянськими творами з акцентуванням величі Причастя з XIV сторіччя виокремилася й традиція позначати винятковість зрадника з відповідним зміщенням ідейного епіцентру.

Безумовну вагу, власне окремий орієнтир для формосмислу назви роману належить передбачити в Кастаньєвому творчому світогляді, що також варто сприймати в сенсі прототексту для інтертекстуально означеної назви твору "Вечеря у Святої Аполлонії". Для семантичної розбудови даної міжтекстовості видається суттєвим і мистецьке буття самого Кастаньйо, видовжене тотожно лінії долі завзятого й незламного художника кватроченто, непростой – колізіями її помилкового сприйняття, трагізмом викривленої, скривдженої біографії¹⁵ і водночас дивовижної – багатством натхненних імпульсів, потужним яскравим різнобарв'ям художнього втілення та щастям вдалого порятунку їхньої первинної краси після кількасотрічних випробувань горнилом історичних перипетій.

У симбіозі міжтекстової образності назви Продановичевого роману вивільнені наразі доміанти осяжного комплексного прототексту транспонуються до смислового ареалу імені роману і з даним художнім інтегруванням каталізують семантику принципової значимості мистецтва Кастаньйо і значеннєвої палітри його твору "Тайна вечеря", явленого в монастирі Святої Аполлонії. Саме ця семантика за посередництва назви роману транслюється в його художній реальності з позначенням у ній суттєвої перспекції. З її реалізованого у Продановичевому романі значеннєвого наповнення формується визначальна додаткова ланка в попередньо позначеному ланцюгу прогнозування ідейної основи твору загалом, де й очікується подальша формосмислова промальовка увиразненого семантичного ескізу.

Між тим у перебігу смислопородження симбіотичної системи назви даного роману варто виокремити й *асоціативність*, притаманну алюзієм властивості змісту міжтекстового індикатора у структурі назви твору. І саме для цієї асоціативності потрібно погодити семантизацію з акцентуванням у ній опосередкованості, неоднорідності, складності, а також, безумовно, визнати перспекцію даних значеннєвих акцентів до образного простору роману, із припущенням для них потужності організаційного принципу цього простору.

Симбіотична система назви роману М. Продановича "Вечеря у Святої Аполлонії", утворена формосмисловим зрощенням компонентів, відповідних міжтекстовій *внутрішньовидовій типології*, у даному випадку, подібно до висвітленої аналогічної творчої манери митця, розбудована паратекстуальним та інтертекстуальним типами, відіграє в системі твору сутнісну роль. У проєкції наголошеного М. Пантичем доктринального для заголовка твору конденсування метафоричного смислу оформленої оповіддю картини світу досвід іменування роману "Вечеря у Святої Аполлонії" сягає філіації значень у масштабах роману. Цю філіацію слід передбачити за смисловою траєкторією, відміченою сутнісним призначенням

¹³ Cahn I. Cadres de peintres [Painters frames], Paris: Flammarion, 1989, 109 p. [in French].

¹⁴ Arhan Dzh. K. Ystoryya ytal'yanskoho yskusstva [History of Italian art], v 2-kh t., T. 1, Moskva: Raduha, 1990, P. 252 [in Russian].

¹⁵ Ibidem, P. 251.

фрески “Тайна вечеря”, а також концептуальною вагою наголошеної в її змісті *проблеми зради й Божественної Істини, за якою проглядається Диво Воскресіння, співвіднесених зі знаковими життєвими і творчими колізіями, пов’язаними з автором фрески – Андреа дель Кастаньйо*. І, за цією самою траєкторією, вже на організаційному рівні очікується складна, неоднорідна образна взаємодія в оприявленні прагнень і долі видатного італійського майстра.

Висновки. У модифікації паратекстуального виміру роману М. Продановича “Вечеря у Святої Аполлонії” розпізнається й увиразнюється особливе суміщення та взаємодія її змісту з поетикою, співмірною інтертекстуальною стратегією компаративістики й класифікованою відповідно до постульованого жанрового діапазону міжтекстових зв’язків. Дефінітивна деталізація виявила формальний ансамбль, складений заголовком тексту в комбінації з літературною алюзією. Виокремлений поетологічний комплекс у своїй смисловій результативності апелює до дискурсу мистецтва й мистецтвознавства, дозволяє компенсувати й вияскравити анонсовану письменником у пограничній паратекстуальній філіації значень і передбачену вже у зв’язку з поетикою роману, на наступному етапі його смислової реконструкції, амплітуду *прагнення до постулатів християнської етики, укорінення ідеологем віри й гуманістичних цінностей у світогляді людини*. У перебігу смислотворення з виокремленого семантичного ресурсу

в творі М. Продановича увиразнюється своєрідна “заглавна істина буття”, якою стверджуються гуманістичні акценти в епістемологічному вимірі поетологічного досвіду митця, репрезентативного для новітнього сербського роману.

Білик Наталія – доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри слов’янської філології Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Після захисту докторської дисертації “Стратегії компаративістики в сербському романі кінця XX – початку XXI сторіччя” за спеціальністю 10.01.05 – порівняльне літературознавство продовжує дослідження у галузі компаративістики. Авторка понад 60 наукових праць, двох навчальних посібників (один із грифом МОН України), монографії, співавторка сімох навчальних словників і трьох навчальних посібників.

Bilyk Natalia – Doctor of Philology, Associate Professor, Professor of the Department of Slavic Philology of the Institute of Philology Taras Shevchenko National University of Kyiv. After defending her dissertation “Strategies of comparative studies in the Serbian novel of the end of the XXth century – the ear of the XXI st” in the specialty 01.10.05 – comparative literature, keeps on researching in the field of comparative studies. Author of 60 scientific works, two chief books (one of them is stamped by the Ministry of Education and Science of Ukraine), monographs, co-author of 7 basic vocabularies and 3 basic books.

Received: 29.04.2022

Advance Access Published: June, 2022

© N. Bilyk, 2022

¹⁶ Pantyć M. *Aleksandryjsky syndrom 3: ohledy y krytyke o savremenoj srpskoj prozy* [Alexandrian Syndrome 3: Reviews and Criticism of Contemporary Serbian Prose], Novy Sad: Matytza srpska, 1999, P. 22 [in Serbian].